

BROKERUL VAMAL – INSTRUMENT CHEIE AL SISTEMULUI VAMAL

Nina SULĂ, Viorica URSU

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *The market economy is based on international cooperation - ensured by the customs system of the Republic of Moldova. In order to modernize and adapt the customs clearance techniques, the customs broker's institution replaces the process of passing the customs border and simplifies the procedure of performing formal and legal formalities. So, for exporters and importers, the customs broker is a key figure that facilitates integration into the global customs policy - a link to the efficiency and development of customs activity.*

Cuvinte cheie: *broker vamal, autorizație, vămuire, import, export, depozit.*

Economia de piață se bazează pe cooperarea internațională - asigurată de către sistemul vamal al Republicii Moldova. În scopul modernizării și adaptării tehnicilor de vămuire, datorită instituției brokerului vamal, este substituit procesul de trecere peste frontiera vamală, simplificându-se procedura de îndeplinire a formalităților cu caracter material și juridic. Așadar, pentru exportatori și importatori, brokerul vamal este o figură cheie care va facilita integrarea în circuitul mondial a politicii vamale – ceea ce constituie o verigă de eficientizare și dezvoltare a activității vamale.

Cadrul legislativ ce reglementează instituția brokerului vamal constituie Codul Vamal al Republicii Moldova secțiunea 25, art.162-168 și Regulamentul cu privire la activitatea brokerului vamal și a specialistului în domeniul vamurii aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr.1290 din 09.12.2005.

Dicționarului explicativ [5] definește abstractizat și generalizat noțiunea de *broker*, ca fiind o persoană fizică sau juridică autorizată, care se ocupă, în numele clienților, cu tranzacționarea valorilor mobiliare, a unor mărfuri și servicii, în schimbul unui comision.

Conform Regulamentului cu privire la activitatea brokerului vamal: „**Brokerul vamal este persoana juridică, înregistrată în conformitate cu legislația R.Moldova, care deține autorizație pentru activitate de broker vamal, eliberată de Serviciul Vamal, și care efectuează, în numele și pentru terțe persoane, declararea mărfurilor, prezentarea lor pentru vămuire, garantarea achitării și achitarea drepturilor de import/export convenite, precum și alte operațiuni de mediere în domeniul vamal** [14, cap.I, pct.2].

Codul Vamal al Republicii Moldova [3, cap.V, sec.25, art.162], prevede că: **Brokerul vamal este persoana juridică, înregistrată în conformitate cu legislația, care deține licență pentru activitatea de broker vamal, eliberată de organul de licențiere, și care, pe principiile reprezentării directe sau indirecte, declară mărfurile, le prezintă pentru vămuire, efectuează și alte operațiuni vamale.**

Astfel, acest act legislativ vine să completeze definiția reliefată în Regulament, suplینind că brokerul activează în temeiul „*principiilor reprezentării directe sau indirecte a terțelor persoane*”.

Potrivit Codului Vamal [3, art.1, pct 13] prin *reprezentare directă* se înțelege raportul în care brokerul vamal acționează în numele și pe contul unei alte persoane; iar pct.13 explică faptul că prin *reprezentare indirectă* se individualizează raportul în care brokerul vamal acționează în nume propriu, dar pe contul unei alte persoane.

Potrivit doctrinei dreptului vamal comunitar, termenul de *reprezentant vamal, declarant și broker vamal* sunt similare, diferențiindu-se doar după sfera atribuțiilor exercitate. Astfel, noțiunea de *declarant* este relevantă de **legislația vamală comunitară**, ca fiind *persoana care întocmește o declarație sumară sau o notificare vamală de export în nume propriu sau numele unei terțe persoane* [6, p.87].

Astfel, distingem următoarele **trăsături esențiale** ale instituției brokerului vamal:

1. brokerul vamal trebuie dobândească calitatea de subiect al activității comerciale;
2. să fie înregistrată în Registrul de Stat al persoanelor juridice[7];
3. să dețină autorizație pentru activitatea de broker vamal, eliberată de Serviciul Vamal;
4. să efectueze în numele și pentru terțe persoane operațiuni în domeniul vamal;
5. operațiunile în domeniul vamal, presupun: declararea mărfurilor, prezentarea lor pentru vămuire, garantarea achitării și achitarea drepturilor de import/export convenite, precum și alte operațiuni;
6. să acționeze în baza principiilor reprezentării directe sau indirecte a terțelor persoane;
7. să opereze în temeiul actului juridic civil legal încheiat;

8. să exercite atribuțiile sale în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Codul vamal, Regulamentului cu privire la activitatea brokerului vamal, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și alte acte normative.

Așadar, obiectul de activitate al brokerului vamal constă în efectuarea în numele și din contul unor terțe persoane a operațiunilor de vămuire a mărfurilor și mijloacelor de transport, achitarea drepturilor de import/export convenite și în exercitarea altor funcții de mediere în domeniul vamal, la solicitarea persoanei pe care o reprezintă [10, pag.1].

Este de observant că, brokerul vamal întrunește funcția de agent intermediar care mijlocește eficient operațiunile vamale dintre declarant și Serviciul Vamal.

Autoritatea legislativă națională prevede că: *broker vamal poate fi orice persoană juridică, indiferent de forma organizatorico-juridică a acesteia*, adică nu dictează careva restricții în ceea ce privește originea capitalului persoanei juridice, care poate fi: străin, mixt sau autohton; și nici nu impune organizarea activității acesteia în anumite forme organizatorico-juridice expres determinate de cadrul legal.

Este justificativ faptul că, în vederea asigurării principiului legalității și siguranței înfăptuirii operațiunilor vamale – această calitate de broker vamal o poate concentra doar persoana juridică, ca entitate comercială.

Sub aspect comparat, regimul juridic al României și Federației Ruse, condiționează activitatea intermediarilor în vamă de faptul apartenenței persoanei juridice la statul în care își desfășoară activitatea.

Cu titlu plauzibil, putem exemplifica prevederile art.31 alin.(1) Cod Vamal al României [12, p.144]: „*orice persoană își poate desemna un reprezentant în relația sa cu autoritatea vamală pentru a întocmi actele și a îndeplini formalitățile prevăzute în reglementările vamale*” și art.31 alin.(5) Cod Vamal al României, care precizează că: „*reprezentantul trebuie să fie stabilit în România*”.

În scop probatoriu, art.11 pct.17 Cod vamal al Federației Ruse [2, c.81], prevede că „*brokerul vamal este un intermediar care efectuează operațiuni vamale din numele și pe contul declarantului sau al altei persoane, căreia îi revine obligația sau îi este conferit dreptul de a efectua operațiuni vamale în conformitate cu prevederile Codului vamal*”. La fel ca și în România, legiuitorul rus a condiționat faptul că își pot desfășura activitatea de broker vamal doar persoanele juridice de naționalitate rusă. O altă particularitate specifică este norma juridică care stabilește că nu se admite ca clientul să refuze propunerea brokerului vamal de a încheia contractul, dacă acesta poate efectiv să presteze serviciile vamale respective, potrivit art.139 Cod vamal al Federației Ruse[2]. Raportând la cele menționate, deducem că contractul dintre brokerul vamal și client în acest stat este un act juridic *public* și de *adeziune*.

Referitor la actul juridic civil ce generează raporturi contractuale între părți, potrivit Codului Vamal și Regulamentului sus-menționat, în cap.II pct.13, acesta este **contractului de prestare a serviciilor** încheiat cu respectarea cerințelor legislației în vigoare, luând în considerație că este o convenție numită și reglementată de Codul civil [4, cap.IX, art.970-979]. O clauză contractuală semnificativă evidențiată de Codul vamal art.162, alin.(3) este că: *convenția urmează să prevadă, în mod obligatoriu, tipul de reprezentare*.

Potrivit literaturii de specialitate [11, p.148], caracterele juridice care definesc această contract, sunt: caracterul *sinalagmatic*, titlul *oneros* și respectiv conținutul patrimonial, caracterul *consensual*, caracterul *comutativ*, caracterul *negociabil* și *irevocabil*.

Totuși, raporturile care se instituie între brokerul vamal și client funcționează după principiile mandatului din dreptul civil. În consecință, dat fiind faptul că acesta intră în dubla natură a relațiilor juridice, i se incumbă răspunderea de drept public- față de autoritățile vamale și de drept privat- față de agentul economic [11, p.209].

În sensul dat, brokerul vamal este un mandatar care împlinește pentru clientul său formalitățile de vămuire a mărfurilor.

Pentru valabilitate și opozabilitate, contractul se întocmește în formă scrisă – având în vedere că Regulamentul prevede expres că contractul de prestări servicii se prezintă organelor vamale în scopul justificării împuternicirilor brokerului vamal de a reprezenta declarantul vamal.

Brokerul vamal, în exercitarea atribuțiilor sale, are ca **principală obligație asigurarea respectării legislației vamale și fiscale** pentru operațiunile efectuate în numele agenților economici. O altă particularitate specială în acest domeniu este că, potrivit pct.47 din Regulament, el răspunde solidar cu agentul economic, în condițiile prevăzute de Codul vamal, de obligațiile privind achitarea drepturilor de import sau de export și altor plăți aferente prelungării termenului de achitare.

Reieșind din însemnătatea activității desfășurate, brokerul vamal răspunde în fața organelor vamale pentru acțiunile proprii și, în funcție de tipul reprezentării, pentru acțiunile persoanei pe care o reprezintă.

Angajatul care efectuează operațiuni vamale în numele brokerului vamal, în cazul în care a comis o contravenție vamală, poate fi tras la răspundere contravențională potrivit Codului contravențional al

R.Moldova, iar brokerul vamal, în al cărui nume angajatul a efectuat operațiuni de vămuire, este sancționat material conform prevederilor art.231, 232 Cod vamal [13].

Licențierea activității de broker vamal se efectuează în conformitate cu Codul vamal art.163, Regulamentului cu privire la activitatea brokerului vamal cap.III-V pct.15-39 și Legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător.

Așadar, procedura de solicitare a autorizației vizează adresarea agentului economic la Serviciul Vamal cu o cerere la care se anexează rechizitele juridice ale persoanei juridice, informații referitoare la specialiștii angajați, precum și coordonatele amplasării depozitului provizoriu. Serviciul vamal verifică autenticitatea datelor prezentate în vederea stabilirii corespunderii lor cu cerințele legislației Republicii Moldova și Regulamentului. Eliberarea autorizației se efectuează în baza ordinului Serviciului Vamal. Termenul de valabilitate a autorizației este de 2 ani din data eliberării. Potrivit Regulamentului, cap.XV pct.105, autorizația eliberată de către Serviciul Vamal se notează în **Registrul de stat al brokerilor vamali**.

Referitor la modalitatea de eliberare, anulare, suspendare și retragere a autorizației - Regulamentul în cap.IV pct.15-39 cuprinde norme juridice ce determină aceste particularități.

Persoana juridică își încetează activitatea în calitate de broker vamal în cazul:

- anulării sau retragerii autorizației;
- expirării termenului de valabilitate a autorizației;
- lichidarea sau reorganizării agentului economic;
- din proprie inițiativă, cu prezentarea cererii respective în formă scrisă;
- în alte cazuri prevăzute de legislația în vigoare a Republicii Moldova.

Principala formă a tranzacțiilor de comerț o reprezintă exportul-importul de mărfuri, care se pot realiza cu ușurință prin intermediul brokerului vamal, care furnizează un șir de *avantaje* eficiente pentru client [8, p.62]:

1. va prezenta documentele necesare, va asista la vămuirea și controlul marfurilor și va plăti taxele vamale de intrare și ieșire în locul clientului său;
2. va acționa în calitate de expert al agentului economic în relațiile internaționale, pentru ca marfa să fie destinată fără complicații sau întârzieri de frontieră;
3. prin informarea promptă, fluentizarea operațiunilor vamale – va fi înlesnit considerabil procesul de vămuire a mărfurilor și unităților de transport;
4. sunt îmbunătățite considerabil operațiunile vamale care se derulează, în sensul reducerii cheltuielilor legate de efectuarea formalităților vamale, a riscului efectuării incorecte a unor operațiuni vamale, a numărului de plângeri și contestații din partea angajatorilor din Sistemul vamal [1];
5. prin intermediul raportului dintre brokerul vamal, ca entitate specializată în domeniul vamal și Serviciul vamal – se sporește gradul de credibilitate între părți;
6. sunt garantate realizarea principiilor de drept vamal, ca: principiul legalității, principiul profesionalismului, principiul confidențialității și principiul calității serviciilor [9, cap.II, pct.4] – atât de către brokerul vamal, cât și de colaboratorii vamali.

Consider că pentru exportator sau importator este indispensabil de a apela la serviciile unui broker vamal, în scopul eficientizării, modernizării și simplificării tranzacțiilor comerciale.

Pe lângă cele menționate, s-au atestat și unele *dezavantaje* ale instituției de broker vamal:

1. numărul de reorganizări și reforme pe care le-a suferit instituția brokerului vamal din momentul înființării sale în Republica Moldova, ar fi semne de instabilitate politică și economică în acest domeniu, ceea ce ar periclita activitatea acestei ramuri a economiei naționale [16, p.31];
2. sferă serviciilor de brokeraj este relativ nouă în Republica Moldova, iar întreprinderile ce prestează astfel de servicii nu sunt fortificate pe deplin, asemeni altor instituții comerciale, însă, urmează să se dezvolte în timp;
3. un punct slab pentru întreprinderile mici și mijlocii care nu dispun de resurse financiare suficiente ar fi faptul că prețurile pentru acordarea asemenelor servicii de brokeraj sunt costisitoare.

Referitor la dispozițiile cu caracter normativ în vigoare la momentul actual, dinamismul raporturilor sociale va impune consolidarea calității de *broker vamal* și dezvoltarea acestuia, atât sub aspect legal, cât și tehnic. Pe când înființarea noilor întreprinderi ce vor desfășura acest gen de activitate, va crea concurența pe piața economică și, prin urmare, se vor micșora considerabil prețurile.

În concluzie, luând în considerație faptul că politica economică a Republicii Moldova se îndreaptă spre Uniunea Europeană, există posibilitatea progresului tranzacțiilor cu statele europene, iar aceasta ar tinde spre apariția unui contingent mai mare de agenți economici care să solicite serviciile brokerilor vamali, respectiv aceștia vor oferi servicii mai largi și calitative clienților. Această prognoză urmând să faciliteze ridicarea nivelului de încasari în bugetul de stat.

Bibliografie:

1. Batcu V., *Aplicarea regimului vamal de tranzit – poziția brokerilor vamali*, Publicația periodică a Serviciului vamal, 2011, Nr.3(21)
2. Бекяшев К.А., Моисеев Е.Г. *Таможенное право: Учебное пособие.* – Москва: Проспект, 2003, 368 c.
3. Codul Vamal al Republicii Moldova Nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000, *Monitorul Oficial al RM* Nr. 160-162 din 23 decembrie 2000
4. Codul Civil al Republicii Moldova Nr. 1107 din 06.06.2002 publicat : 22.06.2002 în *Monitorul Oficial* Nr. 82-86, cap.IX, art.970-979
5. Dicționar explicativ al limbii române: <https://dexonline.ro/definitie/broker> , vizitat la 03.04.2017, ora 18:10
6. Erhan I., Cîrnaț T., „*Drept vamal comunitar*”, Editura Chișinău 2010, 368 pag.
7. Legea Nr. 220 din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali în *Monitorul Oficial al RM* Nr. 184-187 din 30.11.2007
8. Lucrare de licență: *Rolul firmelor de brokeraj în activitatea de export-import în baza ÎS „Moldvama Grup”* pag.62 <https://ru.scribd.com/doc/91187093/teza-de-licenta-vizitat-10.10.2017-ora-19:56>
9. Hotărîre Nr. 1161 din 20.10.2016 cu privire la aprobarea Codului de etică și conduită a colaboratorului vamal, Publicat: 28.10.2016 în *MO* Nr. 369-37 art Nr : 1257, cap.II, pct.4
10. Mîțu Gh., Unele considerațiuni teoretice și practice privind intermedierea în domeniul activității vamale, "Revista Națională de Drept", 2008, nr.9
11. Mladen C. „*Drept vamal românesc și comunitar*”, Editura Economică, București 2003, 469 pag.
12. Moțiu F.A., *Aspecte juridice privind activitatea comisionarilor în vamă II* Revista de Drept Comercial, 2004, nr.9, 256 pag.
13. Plenul Curții Supreme de Justiție HOTĂRÎRE cu privire la practica examinării în contencios administrativ a litigiilor legate de aplicarea legislației vamale nr. 4 din 24 decembrie 2010
14. Regulamentul cu privire la activitatea brokerului vamal și a specialistului în domeniul vămii, aprob. prin Hot. Guv.nr. 1290 din 9 decembrie 2005, *Monitorul Oficial al RM* Nr. 8-10 din 15.01.2008
15. Regulamentul (CE) nr.450-2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 aprilie 2008 de stabilire a Codului vamal comunitar
16. Sîrbu E., *Licențierea activității brokerilor – mai multe plusuri decît minusuri?*, Publicația periodică a Serviciului vamal, 2008, Nr.4(5)
17. Sîrghii V., *Metodele de determinare a valorii în vamă, aplicate conform legislației naționale a Republicii Moldova*, “Legea și viața”, 2013, nr.3, pag.3
18. Ursu V., Canțer O., Magu I. „*Schițe de contribuție la monografia de drept vamal*”, Editura Foxtrot, Chișinău 2006, 112 pag.